

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 42

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. oktober 1948

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

22 Árg.

At selja

Teir gomlu vóru heinanvegin smædnir, tá ið teir skuldu fara og fáast við ein handil. Tað var sum handilsskapur ikki lá teimum fyri.

Fyrst var tað, at luturin, teir seldu, skuldi vera av tí frægasta, maðurin átti. Hann mátti verða valdur burtur úr. Ella um tað var djór, so skuldi tað einki lýti hava. Tá ið so prisur skuldi verða ásettur, var tað sum seljarin kvíddi seg við at nevna hann. Ja, eg veit ikki, segði hann: Tað var, sum keyparin mátti bróta eitt líði á, áðrenn hann fekk nakað út úr hinum.

Og var so prisurin ásettur, og handilin fingin í lag, so var gremjanin tann: at eg hugsji, eg seldi tær tað ovdryt. Nei, tað er kanska ov mikili. Eg veit ikki, eg eri ikki vanur við at selja.

Munur kundi vera á monnum, eisini tá ið selt varð. Men hetta lagið var nú vanligt hjá nógvum av hesum hábornu gomlu Føroyingum. Tað er eisini um teir, ið Rasmus Effersøe syngur í sangi sínum: *Eg minnst úr gomlum søgum...*

Her er nógv broytt í okkara tíð. Tíðin er vordin ein sølutíð og vinningstíð. Øll, sum hava nakað at selja, vilja hava mest møguligt fyri tað, tey selja. Tey sita ikki klumsin og koma sær ikki at nevna ein høgan pris. Prísir tykjast ongantíð at vera ov høgir. Ongantíð fæst ovnógv fyri eina salgsvöru, um tað eru livandi ella deyðir lutir, ið tú selur.

Tað er komin ein figgindaskapur millum keypara og seljara. Tað er sum báðir partar lúra eftir hvør øðrum at vita, um annar ikki ætlar at narra annan.

Vit frætta tíðindi um »svarta bórs«. Tað vil siga ólógligur handil, har vóru verða seldar fyri ein okurpris, so eingin uttan rikmaðurin kann keypa.

Londini áleggja fastar prisir. Londini seta niður príseftiransingarráð, sum eftirhyggja skulu landsins vöruprisum. Mong halda, at slikir eftiransingarhættir eru tekin á stýrisins einaræði. Tað er at leggja borgarar í fjótur, halda mong, tá kann maður ikki snjúgva sær og nýta sitt virkisfrælsi, sum honum lystir.

Vit mugu halda, at sum tíðin er, eru stýrisvaldini noyðd at gera so, um ikki hin stóra fjöldin av keyparum skal verða svikin og snýtt. Tað er harmiligt, at ikki kann vera lítið á menniskjuna, men í hesum vinningsriðunum, sum óvanligar tíðir bera við sær, kann ikki tað verða.

Okkara litla samfelag er eisini merkt av hesum riðum. Alt er at selja, og ongantíð fæst ovnógv fyri. Hvussu ið gongst við granna tinum, um hann fær nakað ella einki, ger ongan mun. Fært tú nógv fyri, so vilt tú selja til Ameriku ella annað ókunnugt land.

Hann, ið keypir, má eisini ansa eftir, at hann ikki verður kravdur fleiri ferðir eftir peninginum. Fyrr var eitt orð eitt orð og ein maður ein maður. Nú mást tú vera varin har.

Jú, tíðir broytast. Lyndi á monnum verður ódrvisi. Nýtt lag kemur fram. Nýggir síðir, og teir eru ikki altíð hinir bestu.

Sendinevndirnar

Lítið hevur frættist frá sendinevndunum, sum fóru landsins örindi til Danmarkar og Bretlands.

Tær hava samráðst, og hoyrt er, at Danir hava jattað at rinda pundsskuldina hjá Føroyum um 8 mill. Vit skulu eiga á í Danmark fyri saltfiskasalg einar 20 mill., og hesar 8 mill., sum Danmark rindar, skulu so verða frádrignar hesum ágóða.

Nú skuldu nevndirnar havt góðar stundir, og nakað skuldi verið komið á skafti. Hesi viðurskifti, sum vit hava at skipa, skuldu einaferð verið komin í legu.

Men um so er, verður alt ikki at skipast so einki verður at tala um meira. Vit fara í heilum at hava viðurskifti við útlandið, sum krevja tinging og samráðing. Men vit kunna sjálvandi ikki altíð senda fjölmentar sendinevndir avstað. Lögtingið má seta fastar sendimenn í viðskiftalondunum, og teir mugu verða fastir millum menn millum okkum og so ávarandi útland.

General Franco

OG VESTURLONDINI

General Franco hevur dugað væl at snjúgva sær. Hansara rørsla var fascistisk, og hann helt við Hitler og Mussolini undir krígunum, men hann kom ikki undir somu lagnu sum hesir báðir, tí hann kom ongantíð upp í kríggið. Annars er at siga, at stóða hans undir krígunum var til gagns fyri teir Sameindu. Um Spania skuldi komið uppi, og Týskarar kundu komið fram at Gibraltar-sundinum, hövdu Onglands trupulleikar í Miðalhavinum verið enn størri, og tá hevði ivaleyst verið gjørt álop á Gibraltarvirkið.

Men Franco var dömdur sum ein útlegdarmaður og slapp ikki at vera uppi í Sameindu Tjóðunum, sum stovnað var aftaná kríggið. Tann hardleikin, ið hann eisini sýndi demokratiskum rørslum og monnum, sum vóru hansara politisku mótstøðumenn, elvdu Vesturlanda stýrismonnum at døma hann sum ein figginda av demokratiinum, og summir hava eisini kravt, at tær sigrandi tjóðirnar skulu hava tikið stig til at fáa hann burtur.

Men nú hevur pipan fingið annað ljóð. Nú frættist, at Franco og hansara fascistiska Spania kemur til heiður og æru, og verður at siga heitt á hann í hesum dögum. Tað er tað ringa lag, sum komið er millum Sovjetsamveldið og Vesturlondini, ið gevur Franco leysari teymar aftur. Einaferð var tað hin russiska Bolsjevismen, ið dreiv Vestureuropa at livga Hitleri og hava hann sum bjarg-

ingarmann. Hann skuldi vera verndarvirkið, at ikki »vandin« eystanifrá rann seg inn á Europa. Og nú eru vit mest sum aftur í somu skóm. Nú er tað eystanvandin, óttin fyri Stalin og hansara húski, ið drivur Amerika og sjálvandi aftur at tí Ongland og Frankariki at fara og bliðkast við Spania og koma til tals við Franco.

Amerikanarar hava ikki álit til Frankariki. Tað er í einari flókju, og um brostið skuldi á aftur væntast, at Frankariki eins og seinast verður kollrent um stutta stund. Sovjetsamveldið er so hersterkt, at teir kunna strúka gjøgnum alt Miðeuropa og kanska vestur móti Atlantshavinum sum einki. Amerikanarar hava, sum líkindini liggja fyri, ikki vónir um at sita tryggir nakrastadni í Europa uttan í Bretlandi og: Spania.

Amerikansk sendinevnd hevur verið í Spania, og hava örindini verið tey at samráðast um verndartiltök. Amerika heldur tað vera meira vert at vápna hin spanska enn hin franska herin, sum ikki er at lita á. Verður Frankariki hersett, so stendur tó Pyrenæarfjallið sum ein múrur og forðar, og hadani kunnu verju- og álopsstyrkir búgvast út. Franco skal eisini hava sagt, at fara Russar at ota seg vestureftir, so skal spanskt herlið móta teimum og berja teir eystur yvir aftur.

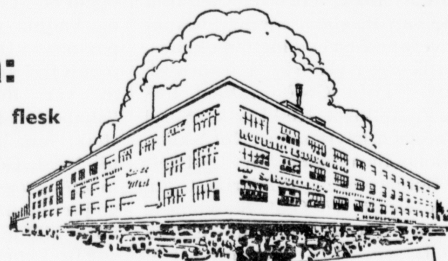
Hetta er annars eingin serstjón. Politiskar hugsjónir mugu vika, tá ið vandin bankar á dyrnar. Hin minni vandin má vika fyri hinum størri.

Vit lata:

Feskt kjøt og flesk
pylsur
feitivörur
livurpostei
salatir
konserves

S. HOULBERG A/S

Kødbyen, København.

UMBOÐ:
B. MORTENSEN
TÓRSHAVN
Telefon 326